

KAYNAKÇANIZ İÇİN:

Fer, S., İngilizce Öğretmenliği Aday Öğretmenlerinin Meslek Yaşamlarında Kullanacakları ile Üniversitedeki Öğretim Elemanlarının Kullandığı Öğretim Materyalleri Arasındaki İlişki (The Relationship between the Usage of Instructional Media by Instructors of English Language Prospective Teachers and by these Prospective Teachers in their Future Careers), *Eğitim Araştırmaları (Eurasian Journal of Educational Research)*, 5 (17), 147-163 (2004).

İngilizce Öğretmenliği Aday Öğretmenlerinin Meslek Yaşamlarında Kullanacakları ile Üniversitedeki Öğretim Elemanlarının Kullandığı Öğretim Materyalleri Arasındaki İlişki

Seval FER*

Özet

Bu makalede, İngilizce öğretmenliği aday öğretmenlerinin üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının kullandıkları ile bu adayların meslek yaşamlarında kullanacakları öğretim materyalleri arasında bir ilişki olup olmadığı, betimsel bir araştırmayla belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmanın verileri 198 kişilik bir çalışma grubundan, anket ile toplanmıştır. Bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, adayların üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının kullandıkları ile meslek yaşamlarında kendilerinin kullanmayı tercih edecekleri materyaller arasında ilişki olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Öğretim materyalleri, öğretme ve öğretmen eğitimi, hizmet öncesi öğretmen eğitimi, İngilizce öğretimi.

Abstract

This paper aims to present a descriptive research to determine the relationship between instructional media that was used by instructors of English language prospective teachers in their university courses and media that will be preferred by these prospective teachers in their future teaching careers. A questionnaire was applied to the subjects of 198 English language prospective teachers to obtain data of this study. When the findings of the research is evaluated as a whole, it might be said that, there was a relationship between the usage of instructional media that will be preferred by prospective teachers in their future teaching careers and media that was used up to now by the instructors of these prospective teachers.

Key Words: Instructional media, teaching and teacher education, pre-service teacher education, English language instruction.

---

* Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Giriş

Günümüzde bireyler; daha fazla bilgiyi, daha kısa zamanda, daha kalıcı bir biçimde yaşama geçirmek zorunda kalmaktadır. Bu nedenle geleneksel öğretim anlayışıyla bireylerin bilgi, beceri ve tavırları kazanmasında güçlükler ortaya çıkmaktadır. Alkan (1984, s.12)'a göre, “bugünün problemlerinin, dünün yöntemleriyle, geleceğe dönük olarak çözülemeyeceği anlaşılmıştır”. Kaldı ki Skinner (Akt., Alkan, 1984) de “Eğer eğitim ortamlarımızı (sınıflarımızı) mutfaklarımız kadar teknolojik materyallerle donatabilseydik eğitimdeki sorunları büyük ölçüde azaltabilecektik” derken, teknolojilerin öğrenme ortamlarında kullanılması gerektiğini ifade etmeye çalışmıştır. Bireyin, yaşama ve geleceğe uyumu için ihtiyacı olan yeterliklerle donanmasını sağlayacak araçlardan biri de öğretim teknolojisidir. Alkan ve Kurt (1998)'a göre öğretim teknolojisi, bir disiplin alanında, öğrenme-öğretme süreçlerinin tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi eylemlerini içeren sistematik yaklaşımdır. Gagne (1987) ve Reiser (1987)'e göre öğretim teknolojisi, öğretim tasarımında ve uygulanmasında, etkili öğrenmeyle hedeflere ulaşmayı sağlayan, öğretimi destekleyen tüm iletişim etkinliklerini ve materyallerini içeren süreçler ve uygulamalardır.

Yalın (2001, s. 2) öğretim teknolojisini şöyle tanımlar: “insanların nasıl öğrendiği hakkındaki bilimsel bilgilerimizin öğretme ve öğrenme problemlerinin çözümü için uygulanması”. Öğretim teknolojisi içinde yer alan öğretim materyalleri ise eğitim kurumlarında ya da öğretim ortamlarında kullanılan gerek elektronik, gerek basit malzeme ve kaynaklardır. Ergün (2003a)'e göre öğretim materyalleri; yazılı, görsel-ışitsel, bilgisayar tabanlı ve kaynaştırılmış teknolojiler olmak üzere dört grupta sınıflanabilir. Televizyon, hareketli film, opak projektör, slayt, film şeritleri, slayt ve film şeridi projektörü, tepegöz projektörü ve tepegöz saydamları, radyo, bilgisayar, televizyon-video, afiş, bilgisayar programı, kitap, cd, poster materyallere örnektir (Arslan, 2003; Barron & Orwig, 1993; Çilenti, 1997; Yalın, 2001).

Materyallerin öğretme-öğrenme sürecindeki önemli rollerinden biri fikirleri, olgu ve olayları somutlaştırarak basitleştirmesidir. Materyaller, fikirleri sunma, iletişim kurma ve ürün oluşturmada araç olarak, öğrenenlerin öğrenmesini desteklemek, dikkati çekmek, alıştırmaya yapmak, bilgileri geri kazanmaya yardımcı olmak için kullanılabilir. İyi tasarlanan ve uygulanan materyaller öğretim sürecini zenginleştirerek kalıcı öğrenmeye yardımcı olur; öğrencinin görerek, yaparak, etkili iletişim kurarak, aktif rol alarak öğrenmesini sağlar ve öğrenme kolaylaştır. Ayrıca öğretmenler bilgileri öğrencilerine hızlı bir biçimde aktarabilir; öğrenciler ise yeni gelişmeleri anında öğrenebilir. Örneğin, metin, ses, grafik, hareket, video klip gibi öğelerin birlikte kullanımı, etkileşimli ortam sağlayarak, öğrenenlerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak ders işlemeye yardımcı olur. Resim, grafik, harita, model, film gibi materyaller ders ve tartışma sürelerinden ekonomi sağlar, öğrencilerin daha kısa sürede, daha etkili öğrenmelerine

destek olur. Hareketli resim projektörü ve film gibi materyaller ise sınıfa getirilmesi imkansız, doğrudan gözlenemeyen cisim, olgu, olay ve işlemlerin kolay ve güvenli biçimde gözlenmesini sağlar. Bu durum, etkili, anlamlı ve kalıcı öğrenmeye enerji, zaman ve maliyetten tasarruf ederek katkı sağlar (Avcı, 2003; Çelikkaya, 1997; Ergün, 2003; İşman, 2002; Tezci & Gürol, 2003). Ancak, amaca uygun materyal kullanımı etkili öğretimin vazgeçilmez unsurudur. Öğrenme etkileşimle gerçekleştiği için öğrenenin öğretim materyaliyle etkileşimi gerçekleştiği oranda materyal etkili olabilir (Koçoğlu & Sezgin, 2003). Etkili öğretim için, materyallerin seçiminden önce "nasıl öğreniyoruz?" sorusuna cevap verilmelidir. Bilgi işleme modeline göre öğrenme bir süreç içerisinde gerçekleşir ve yeni bir öğrenme durumunda her bireyin yeni bilgiyi öğrenmek için izlediği farklı stratejiler vardır (Avcı, 2003). Çünkü öğrenenler bireysel farklılıklara sahiptir. Bazıları dinleyerek, bazıları görerek, bazıları okuyarak, bazıları farklı materyallerle öğrenir. Bu bağlamda materyaller, öğrenme sürecini zenginleştirirken, bireylerin öğrenme stratejilerine uygun öğretimin düzenlenmesine katkı sağlar (Ergün, 2003). Ancak, Çilenti (1997)'ye göre öğretimin düzenlenmesinde belli bir hedefi kazandırmak için hangi öğretim yöntem ve tekniğinin, hangi materyallerin, hangi bilimsel verilere dayanarak bir araya getirileceği konusu, öğretmenin yetişme biçimine, okuldaki araç-gereç ve yer imkanlarına bağlıdır. Materyalleri yerinde ve doğru kullanmak için öğretmen adaylarının öğretim ve öğrenme ortamının nasıl düzenleneceği konusuna odaklaşmaları önem taşır. Çünkü tüm bu değişkenler materyal seçimini ve kullanımını etkiler.

Araştırmalar öğrenilenlerin yüzde 83'ünün görme, yüzde 11'inin işitme, yüzde 3.5 'inin koklama, yüzde 1.5 'inin dokunma, yüzde 1'inin tatma duyuları aracılığıyla öğrenildiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra, bireyler okuduklarının yüzde 10'unu, işittiklerinin yüzde 28'ini, gördüklerinin yüzde 30'unu, hem işitip hem gördüklerinin yüzde 50'sini, söylediklerinin yüzde 70'ini, yapıp söylediklerinin ise yüzde 90'ını hatırlar. Farklı materyallerin işlevlerini açıklayan Dale'in yaşantı konisinin dayandığı temel ilkelerden biri ise şudur: materyaller ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme de o kadar kolay ve etkili olur (Çilenti, 1997; Ergin, 1995; Mayer, 2003; Şahin & Yıldırım, 1999; Yalın, 2001). Bu ilkeler, materyallerin görsel ve işitsel unsurlara ağırlık verilerek kullanılması gerektiği biçiminde yorumlanabilir. Materyal konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde, teknolojik materyallerin, eğitimin niteliğini yükselttiği, öğrenmeyi etkili ve anlamlı kıldığı ve öğrenenler üzerinde önemli etkisi olduğu sonucuna varılmıştır (Ahi, 1999; Baker & O'neil, 2003; Iding, Crosby & Speidel, 2002; Maki & Maki, 2002). Mayer (2003) ise öğrencilerin geleneksel, sözel içerik yerine, çoklu materyallerle daha iyi öğrendiğine ilişkin çok fazla sayıda araştırma bulgusu olduğunu ifade etmiştir. Öğrenenlerin öğrenmesini etkileyen faktörleri inceleyen kuramlar ve modeller de materyal kullanımının önemine işaret eder (Mayer, 2003; Şahin & Yıldırım, 1999). Buna karşın,

materyaller her ne kadar literatürde belirtilen fırsatları sağlasa da önemli rolü öğretmenler üstlenir. Oysa, yapılan araştırmaların çoğu, öğretmenlerin materyalleri, özellikle teknolojik materyalleri sınıflarında yeterince kullanmadığını destekler niteliktedir. İşman (1992) tarafından yapılan araştırma da bu bulguyu desteklemektedir.

Günümüz bireyleri çeşitli iletişim araçlarıyla dünyadaki oluşum ve gelişimleri izleme olanağına sahipken, eğitim ortamlarındaki geleneksel uygulamalar ilgi ve istek uyandırmada, dolayısıyla öğrenmenin gerçekleşmesinde güçlükler oluşturur (Çelikkaya, 1997). Yukarıda belirtilen çalışmalar, öğretim ortamında materyal kullanımının önemine işaret etmektedir. Oysa Türkiye’de öğretmenlerin materyal tercihleri konusunda yapılmış yeterli sayıda çalışma bulunmamakta ve böyle bir araştırma yapılması ihtiyacı gözlenmektedir. Bu çerçevede bu araştırmada, İngilizce öğretmenliği aday öğretmenlerin üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının kullandıkları ile bu adayların meslek yaşamlarında kullanacakları öğretim materyallerine ilişkin görüşleri arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır ve şu sorulara yanıt aranmıştır: (1) öğretmen adaylarının üniversitedeki derslerinde öğretim elemanları tarafından kullanılan ile meslek yaşamlarında kendilerinin kullanacakları öğretim materyallerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır? (2) öğretmen adaylarının üniversitedeki derslerinde öğretim elemanları tarafından kullanılan ve meslek yaşamlarında kendilerinin kullanacakları öğretim materyallerine ilişkin görüşleri ile üniversite ve program türleri arasında bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Çalışma grubundaki İngilizce Öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretim materyallerine ilişkin görüşleri, ankete verdikleri yanıtlara göre belirlendiği ve anketten elde edilen verilerin nicel analizi ile var olan durum saptandığı için bu araştırma betimsel (Fraenkel & Norman, 2000; Kaptan, 1995; Shaughnessy & Zechmeister, 1997; Van Dalen, 1979) niteliktedir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, Yıldız Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği sertifika programına 2003 bahar döneminde katılan 198 öğrenci oluşturmuştur. Bu grubun seçilme nedeni, araştırmanın amacına uygun biçimde farklı üniversitelerden ve programlarda son sınıf öğrencisi ya da mezun kişilerden oluşmasıdır. Çalışma grubunun 143’ünü (%72) kızlar, 55’ini (% 28) ise erkekler oluşturmuştur. Yaş grupları 19-43 yaş arasında değişmiş, ancak 19-23 (% 52) ile 24-28 (% 34) yaş gruplarında yoğunlaşmıştır. Gupta, Fatih (%34), Boğaziçi (%25), İstanbul (%11), İstanbul Teknik (%6), Yeditepe (%6) ve diğer (% 18) üniversitelerden programa katılan

öğrenciler yer almıştır. Öğrencilerin programları ise İktisat-İşletme-Yönetim (% 31), İngiliz Dili (%26), Sosyal Bilimler (% 14), Fen Bilimleri (% 8), Matematik (% 6), Mühendislik-Mimarlık (% 5), Türk Dili (%5) ve diğer (% 5) programlar arasında değişmiştir. Bu araştırmada 10'den az öğrencisi bulunan programlar ve üniversiteler diğer adı altında birleştirilmiştir.

Ölçme Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerini toplamak için 19 maddeden oluşan ve araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket, aday öğretmenlerin materyal kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek için hazırlanmıştır. Anket formuna, uzman görüşü alınarak son hali verilmiştir. Anket, çalışma grubu dışında bulunan, ancak çalışma grubu ile benzer özellikteki öğrenci grubunda anlaşılabilirlik açısından denenmiş, düzeltildikten sonra çalışma grubuna uygulanarak veriler toplanmıştır. Anket kişisel bilgiler ve materyal kullanımı olmak üzere iki boyuttan oluşmuştur. Materyal kullanımına ilişkin görüşleri toplamak üzere 12 adet materyal isimleri sıralanmış (yazılı materyaller listeye konmamıştır) ve aday öğretmenlerden kendilerine uygun olan materyallerin yanında bulunan evet/hayır biçimindeki seçenekleri işaretlemeleri istenmiştir. Anket uygulamasından önce öğrencilere anketle ilgili bilgi verilmiş ve soruları içtenlikle yanıtlamalarının önemi açıklanmıştır. Anketin evet ve hayır seçeneklerinin puanları arasındaki korelasyon -1 çıkmıştır. Anket maddelerin iç tutarlık güvenilirliğini ölçmek için Cronbach's alpha tercih edilmiş ve 0.78 değeri bulunmuştur. Tutarlık derecesi güvenilirlik katsayısı 1'e yaklaştıkça yükselir, 0'a yaklaştıkça düşer (Bryman ve Cramer, 1997; Tekin, 1996; Turgut, 1997; Yıldırım, 1999). Belirtilen referanslar doğrultusunda güvenilirlik katsayısı kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Ölçme aracının uygulanmasıyla elde edilen veriler, yüzde, frekans ve Kay Kare (Chi-Square χ^2) testinden oluşan istatistik teknikleriyle analiz edilmiştir. Kay Kare (χ^2) testinin tercih edilme nedeni, ölçeğin kategorik ölçek olması (evet/hayır) ve bu tür değişkenlerin düzeylerine göre oluşan gözeneklerde, gözlenen ile beklenen değerler arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının sınanmasına izin vermesidir (Bryman & Cramer, 1997; Büyüköztürk, 2002).

Bulgular

Öğretim Elemanlarının Kullandığı ile Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyalleri Arasındaki İlişki

Araştırmanın ilk sorusuna ilişkin frekans ve yüzde değerleri ile Kay Kare (Chi-Square χ^2) testi sonuçlarından sadece anlamlı çıkanlar aşağıda, Tablo 1 ve 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğretim Elemanlarının Kullandığı ile Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyallerine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Materyal		Üniversitede Kullanılan Materyal		Öğretmenlikte Kullanılacak Materyal	
		F	%	F	%
Resim	Hayır	112	56.6	94	47.5
	Evet	86	43.4	104	52.5
	Toplam	198	100.0	198	100.0
Şema-Grafik	Hayır	94	47.5	141	71.2
	Evet	104	52.5	57	28.8
	Toplam	198	100.0	198	100.0
Model	Hayır	159	80.3	162	81.8
	Evet	39	19.7	36	18.2
	Toplam	198	100.0	198	100.0
Bilgisay.	Hayır	141	71.2	164	82.8
	Evet	57	28.8	34	17.2
	Toplam	198	100.0	198	100.0
Power Point	Hayır	148	74.7	155	78.3
	Evet	50	25.3	43	21.7
	Toplam	198	100.0	198	100.0
Tepegöz	Hayır	25	12.6	129	65.2
	Evet	173	87.4	69	34.8
	Toplam	198	100.0	198	100.0
Film	Hayır	176	88.9	186	93.9
	Evet	22	11.1	11	5.6
	Toplam	198	100.0	197	99.5
Teyp Kaseti	Hayır	130	65.7	103	52.0
	Evet	68	34.3	95	48.0
	Toplam	198	100.0	198	100.0

Tablo 1'deki aday öğretmenlerin görüşleri, adayların üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının sırasıyla tepegöz, şema-grafik, resim ve teyp kaseti kullandığını göstermiştir. Adayların mesleğe başladıklarında tercih edecekleri materyaller ise sırasıyla resim, teyp kaseti, tepegöz ve şema-grafiktir. Buna karşın dikkate değer bir bulgu, film materyalinin hem aday öğretmenler, hem de onların üniversitedeki öğretim elemanları tarafından en düşük yüzde ile tercih edilmesidir.

Tablo 2. Öğretim Elemanlarının Kullandığı ile Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyallerine İlişkin Kay Kare Sonuçları

Materyal*	N	χ^2	SS	p
Resim1/Film2	197	4.00	1	.04
Şema1/Şema2	198	3.62	1	.05
Şema1/Model2	198	5.05	1	.02
Model1/Model2	198	7.49	1	.00
Bilg1/Bilg2	198	4.70	1	.03
Power1 / Resim2	198	4.20	1	.04
Tepeg1 / Resim2	198	4.83	1	.02
Tepeg1 / Şema2	198	3.93	1	.04
Teyp1 / Resim2	198	5.34	1	.02

* 1 numaralı materyaller öğretim elemanları tarafından kullanılan, 2 numaralı materyaller ise öğretmen adaylarının öğretimlerine başladıklarında kullanacakları öğretim materyallerini ifade eder.

Tablo 2'deki Kay Kare analizine göre, öğretmen adaylarının üniversitedeki derslerinde öğretim elemanları tarafından kullanılan materyallerle öğretmenlik yaşamlarında kendilerinin

kullanacakları materyallere ilişkin görüşleri arasında tabloda belirtilen değişkenler arasında anlamlı ilişki çıkmıştır. Buna karşın, tabloda belirtilmeyen materyallere ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Öğretim Elemanlarının Kullandığı ve Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyallerine İlişkin Görüşlerle Üniversite Türü ve Program Türü Arasındaki İlişki

Araştırmanın ikinci sorusuna ilişkin frekans, yüzde ve Kay Kare testi sonuçları aşağıda, Tablo 3, 4, 5 ve 6'da sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretim Elemanlarının Kullandığı ile Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyalleri ve Üniversite Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Materyal*	F/%	Boğaz	İstanbul	Fatih	Yedit.	İTÜ	Diğer	Toplam
Resim1	F	30	9	26	4	5	12	86
	%	34.9	10.5	30.2	4.7	5.8	14.0	100.0
Resim2	F	23	13	32	8	8	20	104
	%	22.1	12.5	30.8	7.7	7.7	19.2	100.0
Şema- Grafik1	F	32	10	33	5	5	19	104
	%	30.8	9.6	31.7	4.8	4.8	18.3	100.0
Şema- Grafik2	F	14	6	19	5	2	11	57
	%	24.6	10.5	33.3	8.8	3.5	19.3	100.0
Model1	F	11	2	18	2	1	5	39
	%	28.2	5.1	46.2	5.1	2.6	12.8	100.0
Model2	F	8	1	15	2	4	6	36
	%	22.2	2.8	41.7	5.6	11.1	16.7	100.0
Bilgis.1	F	15	3	27	2	1	9	57
	%	26.3	5.3	47.4	3.5	1.8	15.8	100.0
Bilgis.2	F	8	2	17	2	1	3	33
	%	24.2	6.1	51.5	6.1	3.0	9.1	100.0
Power Point1	F	12	5	22	1	4	6	50
	%	24.0	10.0	44.0	2.0	8.0	12.0	100.0
Power Point2	F	6	3	22	1	3	8	43
	%	14.0	7.0	51.2	2.3	7.0	18.6	100.0
Tepeg.1	F	45	19	61	9	11	28	173
	%	26.0	11.0	35.3	5.2	6.4	16.2	100.0
Tepeg.2	F	19	4	21	2	6	17	69
	%	27.5	5.8	30.4	2.9	8.7	24.6	100.0
Film1	F	7	4	4	1	0	6	22
	%	31.8	18.2	18.2	4.5	.0	27.3	100.0
Film2	F	3	1	4	1	1	1	11
	%	27.3	9.1	36.4	9.1	9.1	9.1	100.0
Teyp Kast.1	F	25	1	25	3	3	11	68
	%	36.8	1.5	36.8	4.4	4.4	16.2	100.0
Teyp Kast.2	F	29	11	27	6	4	18	95
	%	30.5	11.6	28.4	6.3	4.2	18.9	100.0

* 1 numaralı materyaller öğretim elemanları tarafından kullanılan, 2 numaralı materyaller ise öğretmen adaylarının öğretimliğe başladıklarında kullanacakları öğretim materyallerini ifade eder.

Tablo 3'den de inceleneceği gibi, aday öğretmenlerin görüşlerine göre, adaylarının üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının kullandığı materyaller üniversite türüne göre incelenmiş ve tüm üniversitelerde ilk sırada tepegöz, ikinci sırada ise şema- grafik kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Adayların meslek yaşamlarında kullanmayı tercih edecekleri materyaller de

adayların üniversite türlerine göre incelenmiş ve Boğaziçi Üniversitesinden olanlar hariç, aday öğretmenlerin tercihlerinde ilk sırada resim, ikinci sırada ise teyp kaseti olduğu anlaşılmıştır. Diğer yandan dikkate değer bir bulgu, film materyalinin, hem aday öğretmenler, hem de onların üniversitedeki öğretim elemanları tarafından en düşük yüzde ile tercih edilen materyal oluşudur.

Tablo 4. Öğretim Elemanlarının Kullandığı ile Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyalleri ve Üniversite Türüne İlişkin Kay Kare Sonuçları

Materyal	Üniversitede Kullanılan Materyal ve Üniversite Türü				Öğretmenlikte Kullanılacak Materyal ve Üniversite Türü			
	N	χ^2	SS	p	N	χ^2	SS	p
Resim	197	9.11	5	.10	197	5.80	5	.32
Şema- Grafik	197	4.30	5	.50	197	2.12	5	.83
Model	197	5.25	5	.38	197	5.85	5	.32
Bilgisayar	197	9.20	5	.10	197	6.57	5	.25
Power Point	197	5.67	5	.33	197	8.99	5	.10
Tepegöz	197	8.10	5	.15	197	8.32	5	.13
Film	197	6.09	5	.29	196	1.16	5	.94
Teyp Kaseti	197	15.16	5	.01	197	5.27	5	.38

Tablo 4'deki Kay Kare testi sonuçlarına göre adayların üniversite türü ile üniversitedeki öğretim elemanları tarafından kullanılan materyallerden sadece teyp kaseti arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Diğer yandan, adayların üniversite türü ile meslek yaşamlarında tercih edecekleri materyallere ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Tablo 5. Öğretim Elemanlarının Kullandığı ile Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyalleri ve Program Türüne İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Materyal *	F/ %	İng. Dili	Türk Dili	İkt- İş- Yön.	Sos. Bil.	Müh- Mim	Mat.	Fen Bil.	Diğer	Toplam
Resim1	F %	27 31.8	5 5.9	16 18.8	19 22.4	3 3.5	3 3.5	9 10.6	3 3.5	85 100.0
Resim2	F %	33 32.0	3 2.9	26 25.2	13 12.6	6 5.8	5 4.9	10 9.7	7 6.8	103 100.0
Şema- Grafik1	F %	23 22.3	6 5.8	30 29.1	17 16.5	6 5.8	6 5.8	10 9.7	5 4.9	103 100.0
Şema- Grafik2	F %	15 26.3	4 7.0	18 31.6	7 12.3	2 3.5	3 5.3	6 10.5	2 3.5	57 100.0
Model1	F %	8 21.1	0 .0	12 31.6	3 7.9	3 7.9	3 7.9	7 18.4	2 5.3	38 100.0
Model2	F %	5 13.9	1 2.8	11 30.6	6 16.7	3 8.3	3 8.3	6 16.7	1 2.8	36 100.0
Bilgis.1	F %	9 16.1	1 1.8	13 23.2	14 25.0	2 3.6	7 12.5	8 14.3	2 3.6	56 100.0
Bilgis.2	F %	3 9.1	0 .0	12 36.4	4 12.1	0 .0	6 18.2	5 15.2	3 9.1	33 100.0
Power Point1	F %	4 8.2	1 2.0	14 28.6	13 26.5	3 6.1	4 8.2	8 16.3	2 4.1	49 100.0
Power Point2	F %	11 25.6	3 7.0	17 39.5	7 16.3	1 2.3	2 4.7	2 4.7	0 .0	43 100.0
Tepegöz 1	F %	41 23.8	9 5.2	52 30.2	26 15.1	10 5.8	11 6.4	15 8.7	8 4.7	172 100.0
Tepegöz 2	F %	15 21.7	6 8.7	20 29.0	9 13.0	6 8.7	7 10.1	3 4.3	3 4.3	69 100.0
Film1	F %	9 40.9	0 .0	1 4.5	7 31.8	0 .0	2 9.1	1 4.5	2 9.1	22 100.0

Film2	F	2	0	2	4	0	0	2	1	11
	%	18.2	.0	18.2	36.4	.0	.0	18.2	9.1	100.0
Teyp	F	17	9	10	15	1	5	8	2	67
Kast.1	%	25.4	13.4	14.9	22.4	1.5	7.5	11.9	3.0	100.0
Teyp	F	31	9	28	10	4	3	4	5	94
Kast.2	%	33.0	9.6	29.8	10.6	4.3	3.2	4.3	5.3	100.0

* 1 numaralı materyaller öğretim elemanları tarafından kullanılan, 2 numaralı materyaller ise öğretmen adaylarının mesleğe başladıklarında kullanacakları öğretim materyallerini ifade eder.

Tablo 5’den de inceleneceği gibi, aday öğretmenlerin görüşlerine göre, öğretim elemanlarının kullandığı materyaller adayların üniversitedeki programı türüne göre incelenmiş ve tüm lisans programlarında ilk sırayı tepegöz, ikinci sırayı ise şema- grafik ya da resim materyalinin aldığı ortaya çıkmıştır. Aday öğretmenlerin meslek yaşamlarında kullanmayı tercih edecekleri materyaller de adayların program türlerine göre incelenmiştir. Buna göre İngiliz Dili, Sosyal Bilimler, Mühendislik-Mimarlık, Fen Bilimleri ve diğer programlardan olan adayların tercihlerinde ilk sırada resim olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer yandan bulgular, Türk Dili ile İktisat-İşletme-Yönetim programından olan adayların ilk tercihinin teyp kaseti, Matematik programından olanların ise tepegöz olduğunu göstermiştir. Bu bulgulardan ilginç olduğu düşünülen, film, bilgisayar ve model materyallerinin hem aday öğretmenler, hem de onların üniversitedeki öğretim elemanları tarafından düşük yüzdelerle tercih edilen materyal olmasıdır.

Tablo 6. Öğretim Elemanlarının Kullandığı ile Öğretmen Adaylarının Kullanacakları Öğretim Materyalleri ve Program Türüne İlişkin Kay Kare Sonuçları

Materyal	Üniversitede Kullanılan Materyal ve Program Türü				Öğretmenlikte Kullanılacak Materyal ve Program Türü			
	N	χ^2	SS	p	N	χ^2	SS	p
Resim	196	22.35	7	.00	196	12.43	7	.08
Şema- Grafik	196	4.47	7	.72	196	2.41	7	.93
Model	196	12.06	7	.09	196	9.32	7	.23
Bilgisayar	196	22.53	7	.00	196	21.49	7	.00
Power Point	196	23.88	7	.00	196	6.22	7	.51
Tepegöz	196	8.42	7	.29	196	9.85	7	.19
Film	196	17.75	7	.01	195	9.27	7	.23
Teyp Kaseti	196	33.64	7	.00	196	18.24	7	.01

Tablo 6’daki Kay Kare sonuçları, adayların program türü ile üniversitedeki öğretim elemanları tarafından kullanılan materyallerden resim, bilgisayar, power point, film ve teyp kaseti arasındaki ilişki anlamlıdır. Diğer yandan, adayların program türüyle meslek yaşamlarında kullanmayı tercih edecekleri materyallerden sadece bilgisayar ve teyp kaseti arasındaki ilişki anlamlıdır.

Tartışma

Araştırmanın birinci sorusuna ilişkin bulgular genel itibariyle değerlendirildiğinde, adayların üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının kullandıkları ile meslek yaşamlarında kendilerinin kullanmayı tercih edecekleri materyaller arasında ilişki olduğu söylenebilir.

Araştırmanın bu bulgusu, Goodwyn (1972), Handler, (1993), Lanier ve Litle (1986) (Akt., Altan, 2000) tarafından yapılan araştırmalardaki, öğretmen adaylarıyla okullarda teknoloji kullanan öğretim elemanları arasındaki ilişki, adayların kendi öğretmenlik yaşamlarını etkiler bulgusu ile bir ölçüde örtüşmektedir. Ayrıca Güven (2003)'in öğretmenlerin yardımcı kitap, dergi, resim, grafik materyallerini yoğun olarak tercih ettiğini saptayan araştırma bulgusu ile de paralellik gösterdiği söylenebilir.

Araştırmanın ikinci sorusuna ilişkin bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, aday öğretmenlerin mesleğe başladıklarında tercih edecekleri materyallerle üniversite türlerine ilişkin görüşleri arasında ilişki olmadığı, buna karşın program türleri arasında ilişki olduğu söylenebilir. Araştırmanın dikkate değer bir bulgusu, çoklu duyu organlarına hitap eden film ve bilgisayar gibi teknolojik materyallerin hem üniversitedeki öğretim elemanları, hem de aday öğretmenler tarafından düşük yüzdelerle tercih edilmesidir. Materyal konusu diğer araştırmacılar tarafından da incelenen bir konudur. Bu bağlamda Zereyak (1996), öğretim materyalleri kullanımının öğretmenlerin şehir, yaş, cinsiyet, kıdem, ünvan, bitirilen okul, öğretmenlik meslek bilgisi, eğitim teknolojisi ve hizmetiçi eğitim programı değişkenlerine göre farklılıklar gösterdiğini saptamıştır. Erkin ve Gülseçen (2001) ise öğretmenlerin yaklaşık üçte birinin teknolojik materyal kullanımına direnç gösterdiği bulgusuna ulaşmıştır. Bu araştırmanın bulgusunun, Bork, 1990; Beaver, 1992; Gillman, 1989 (Akt., Altan, 2000) ve Baker, Harold, ve O'Neil (2003) tarafından yapılan araştırmalardaki, öğretmenlerin bilgisayarı kabullenme konusunda en muhafazakar grup olduğu bulgusunu desteklediği düşünülebilir. Oysa, Mayer (2003) ile Maki ve Maki (2002)'nin araştırmalarında da ortaya konulduğu gibi, teknolojik materyal kullanımı, geleneksel öğretime göre, sadece öğrenmeyi etkili kılmaz. Aynı zamanda öğrenenin öğrenmeden aldığı keyfi de artırır. Mayer (2003)'e göre, çoklu duyu organına hitap eden öğretim materyallerinin hedefe uygun kullanımı, öğrenenin bilişsel sürecinin işlenmesine katkı sağlarken, anlamlı öğrenmenin gelişmesinde bir araç işlevini görür. Öte yandan, Iding, Crosby ve Speidel (2002)'e göre öğretmenler, teknolojik materyallerin daha fazla bütçe, zaman, ve çaba gerektirdiğine inanarak, öğretimi ve öğrenmeyi daha etkili kılacak bu materyallerden uzak kalmaktadır. Baker ve O'Neil (2003)'in çalışmasına göre ise öğretmenler, teknolojik materyalleri, derslerinin ve işlerinin bir parçası olarak görmediği için bu materyallerden uzak kalmaktadır. Ancak, adayların kolay ulaşılabilir materyallere yönelmesinin nedeni, öğretmen adaylarına ders veren öğretim elemanlarının teknolojik materyalleri tercih etmemesi olduğu gibi, bu araştırmanın bulgularında olduğu gibi, adayların tayin olacakları okullarda teknolojik materyalleri bulamayacakları kaygısı da olabilir. Bu konu başka araştırmalarla incelenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Bulgular genel itibariyle, aday öğretmenlerin üniversitedeki derslerinde öğretim elemanlarının kullandıklarıyla meslek yaşamlarında kullanmayı tercih edecekleri öğretim materyallerinin örtüştüğü biçiminde yorumlanabilir. Bu çalışma bulgularının, materyal tercihinin belirlenme yönünde alana katkıda bulunabileceği düşünülebilir. Ayrıca öğretmen adaylarıyla okullarda teknoloji kullanan öğretim elemanları arasındaki ilişkinin, adayların kendi öğretmenlik yaşamlarını etkilemesi nedeniyle, öğretim elemanlarının materyal kullanımının önemli olduğu düşüncesine ulaşılabilir. Diğer yandan, bu araştırma bulgularının, farklı örneklem grupları ile yürütülecek başka araştırmalarla desteklenmesinin, materyal kullanımına ilişkin kanıtlar sunulmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulgularına dayalı olarak önerilen araştırmalar ise şöyledir: Adayların kolay ulaşılabilir materyallere yönelmesinin nedeni incelenebilir. Yüksek öğretim düzeyinde, farklı derslerde, farklı öğretim materyalleri kullanma nedenleri araştırılabilir ya da farklı materyallerle işlenen derslerin öğrenmeye etkisine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşleri belirlenebilir.

Sonuç olarak, öğretim materyalleri öğretmen adayının öğretim becerilerini geliştirerek, öğretim ortamlarının zenginleştirilmesi işlevini görür. Materyallerden etkili bir biçimde yararlanabilen öğretmen; dersini daha ilginç ve verimli, öğrenmeyi ise daha kısa zamanda ve kalıcı olarak gerçekleştirebilir. Bunu sağlayabilmek, öğretmen adaylarının öğretim teknolojisinin yöntem ve araçları yönünden güçlü kılınması ile mümkün olabilir.

Kaynakça

- Ahi, N. (1999). Eğitim ve öğretimde yeni enformasyon teknolojileri, bilgisayar destekli eğitim ve uygulaması. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Alkan, C. (1984). Eğitim Teknolojisi. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Alkan, C. & Kurt, M. (1998). Özel Öğretim Yöntemleri: Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arslan, M. (2003). Öğretim materyalleri nedir? <http://www.zezencay.cjb.net> web adresinden, 13/04/2003 tarihinde alınmıştır.
- Altan, M.Z. (2000). Öğretmenlere değişimi öğretme ve değişim kuramlarının öğretmenlerin teknoloji eğitimindeki yeri. Eğitim ve Bilim, 26 (119), 26-31.
- Avcı, S. (2003). Öğretim materyalleri, önemi ve tasarım ilkeleri. <http://mlokurs.virtualave.net/> web adresinden, 13/04/2003 tarihinde alınmıştır.
- Barron, A.E. & Orwig, G.W. (1993). New Technologies for Education. Colorado: Libraries Unlimited.
- Baker, E.L., Harold, F. & O'Neil, J.R. (2003). Evaluation and research for technology: Not just playing around. Evaluation and Program Planning, 26, 169-176.
- Bryman, A. & Cramer, D. (1997). Quantitative Data Analysis with SPSS for Windows: A Guide For Social Scientists. London & New York: Routledge.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çelikkaya, H. (1997). Eğitime Giriş. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- Çilenti, K. (1997). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim. Ankara: Gül Yayınevi.
- Ergin, A. (1995). Öğretim Teknolojisi: İletişim. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Ergün, M. (2003). Öğretimde araç-gereçlerin yeri ve önemi. www.google.com web adresinden, 13/04/2003 tarihinde alınmıştır.
- Erkin, E. ve Gülseçen, S. (2001). Eğitimde bilişim teknolojilerinin kullanımını etkileyen psikolojik etmenler. Eğitim ve Bilim, 26 (121), 7-11.
- Fraenkel, J.R. & Norman, E.W. (2000). How to Design & Evaluate Research in Education. Boston: McGraw-Hill.
- Gagne, R.M. (1987) Introduction. Instructional Technology Foundations. Editör: R. M. Gagne. New jersey: Lawrence Erlbaum.

- Güven, S. (2003). İlköğretimde görev yapan Fen Bilgisi öğretmenlerinin derslerde araç-gereç kullanımına ilişkin görüş ve beklentileri. http://groups.yahoo.com/group/narcecegim/files/egitim_1/web adresinden, 13/04/2003 tarihinde alınmıştır.
- Iding, M., Crosby, M.E., & Speidel, T. (2002). Teacher and technology: Beliefs and practices. *Instructional Journal of Instructional Media*, 29 (2), 153-170.
- İşman, A. (2002). Sakarya ili öğretmenlerinin eğitim teknolojileri yönündeki yeterlilikleri. II. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi.
- Kaptan, S. (1995). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri. Ankara: Tekışık Yayınları.
- Koçoğlu, Ç. & Sezgin, E. (2003). WWW için etkili öğretim materyali tasarım önerileri. www.google.com web adresinden, 13/04/2003 tarihinde alınmıştır.
- Maki, W.S., & Maki, R.H. (2002). Multimedia comprehension skill predicts different outcomes of web-based and lecture courses. *Journal of Experimental Psychology Applied*, 8 (2), 85-98.
- Mayer, R.E. (2003). The promise of multimedia learning: Using the same instructional design methods across different media. *Learning and Instruction*, 13, 125-139.
- Reiff, H.B. (2001). The relation of LD and gender with emotional intelligence in college students. *Journal of Learning Disabilities*, 34 (1), 66-79.
- Reiser, R.A. (1987) *Instructional technology: A history*. Instructional Technology Foundations. Editör: R. M. Gagne. New jersey: Lawrence Erlbaum.
- Şahin, T.Y. & Yıldırım, S. (1999). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Shaughnessy, J.J. & Zechmeister, E.B. (1997). *Research Methods in Psychology*. Boston: McGraw Hill.
- Tekin, H. (1996). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Yargı, 17.
- Tezci, E. & Gürol, A. (2003). Oluşturmacı öğretim tasarımında teknolojinin rolü. www.google.com web adresinden, 13/04/2003 tarihinde alınmıştır.
- Turgut, M.F. (1997). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Nüve.
- Van Dalen, D.B. (1979). *Understanding Educational Research: An Introduction*. New York: McGraw-Hill.
- Yalın, H.İ. (2001). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, C. (1999). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: ÖSYM Yayınları, 1999-4.
- Zereyak, E. (1996). Matbaa Meslek Liselerinde eğitim teknolojisi araçlarından yararlanma düzeyinin belirlenmesi. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

The Relationship between the Usage of Instructional Media by Instructors of English Language Prospective Teachers and by these Prospective Teachers in their Future Careers

Summary

Instructional technology is a systematic way of procedures, practical activities, communication and media to promote for effective learning in the design, delivering, carrying out, and evaluation of instruction (Alkan, 1984; Alkan & Kurt, 1998; Gagne, 1987; Reiser, 1987; Yalın, 2001). Instructional media can be subdivided into five groups: printed, audio, visual, audiovisual and multimedia. All instructional media contributes to the subject of the lecture; each offers students different advantages for effective learning. However, it is essential that all instructional media retain their pedagogical value. In other words, with the more widespread use of media in classroom, a faster and an effective way of knowledge transfer between instructor and learners as well as within different learning facilities will appear (Avci, 2003; Celikkaya, 1997; Cilenti, 1997; Ergun, 2003; Tezci & Gurol, 2003).

The findings of studies related to media underlines the importance of the usage of media for effective learning as a part of the instructional process in classroom (Ahi, 1989; Isman, 2002; Mayer, 2003; Sahin & Yildirim, 1999) However, there has been little research about this subject especially at the higher levels of education in Turkey. That is why the main purpose of this research was to determine relationship between instructional media that was used by instructors of English language prospective teachers in their university courses up to now and media that will be preferred by them in their future teaching careers.

Method and Procedures

Subjects of this descriptive research comprised of 198 English language prospective teachers who were attending courses during the spring semester of the 2003 academic year, as a part of a program at the Education department of Yildiz Technical University in Istanbul, in Turkey. 143 and 55 of the participants were female and male, respectively. A 19-item questionnaire, which was developed by the researcher, was used to obtain data of this study. The total internal reliability consistency (Cronbach's alpha) of questionnaire was 0.78 reliability coefficients. The data of the questionnaires were analyzed using frequencies, percents, and Chi-Square (χ^2) test.

Results

According to opinions of the prospective teachers, instructional media used by the instructors in their university courses were, in turn, overhead projector, schema-graphics, picture and cassette-player. The findings showed that materials preferred by prospective teachers in their future teaching courses will be, in turn, picture, cassette-player, overhead projector and schema-graphics. Concerning Chi-Square findings, there was a relationship between the usage of the materials that will be preferred by prospective teachers in their future teaching careers and media that were used by the instructors of these prospective teachers.

According to Chi-Square findings, there was no significant relationship between the type of university of prospective teachers and materials used by their instructors, except for cassette-player. There was also no significant relationship between the type of university of these prospective teachers and the materials they will prefer to use in their future teaching career. On the other hand, there was a significant relationship between the type of the program of instructors and the usage of picture, computer, power point, film and cassette-player by instructors in their university courses. Moreover, research findings demonstrated that there was a significant relationship between the type of the program undertaken by prospective teachers and their preferences of the usage of computer and cassette-player in their future teaching career.

Discussion

When the findings of the present research is evaluated as a whole, on the basis of the findings obtained from the questionnaires, it might be said that, there was a relationship between the usage of materials that will be preferred by prospective teachers in their future teaching careers and media that was used up to now by the instructors of these prospective teachers. The findings of this research support the result of another study (Güven 2003), and other studies (Goodwyn, 1972; Handler, 1993; Lanier & Little, 1986; cited in, Altan, 2000) in terms of similar findings.

It can be also noted that the computer and film were the less preferred materials for both prospective teachers and their instructors. The present research also shows parallel findings to other studies such as Bork, 1990; Beaver, 1992; Gillman, 1989 (cited in., Altan, 2000), Baker, Harold, and O'Neil, 2003; Erkin and Gulsecen, 2001.

Conclusion and Implications

In conclusion, when the findings of the research are evaluated as a whole, it might be said that, there was a relationship between the usage of media that will be preferred by prospective teachers in their future teaching careers and materials that were used till now by the instructors of these prospective teachers.

The findings of this study offer an implication for instructors and prospective teachers. The implication is that using media by instructors is useful for prospective teachers since the data from this research has indicated that there is a relationship between the usage of media by prospective teachers and by their instructors. On the other hand, the information obtained from this study is mainly of a general nature. More in-depth studies must be conducted in order to obtain a more complete picture of the usage of materials and its effects on learning and instruction processes of prospective teachers.